

REGISTERBLAD

Namn och datum: Curt Fredén (971030), Mattias Jansson (981026), Peder Knape (990129)

OMRÅDE AV RIKSINTRESSE FÖR NATURVÅRD I STOCKHOLM LÄN

Områdesnummer och namn:

NRO01046 YTTERBY GRUVA

Kommun: Vaxholm (0187)

Kartblad: 10I NO

Area: Ca 1 ha land

Naturgeografisk region: 24

Landskapsform: Sprickdalslandskap

Riksvärde

Mineral

Värdeomdöme: Internationellt välkänd fältspatförekomst genom sin rikedom på mineral, bl. a. gadolinit som är källa till grundämnen som yttrium, erbium, terbium och ytterbium. Dessa tillhör de sällsynta jordartsmetallerna och har fått sina namn efter Ytterby.

Huvudkriterier: A

Förutsättningar för bevarande: Områdets karaktär som viktigt geologiskt objekt bevaras. Ingrepp såsom bebyggelse, vägbygge, anläggningar, upplag och schaktning skadar områdets geovetenskapliga värde.

Säkerställande: Varphögarna är skyddade som naturminne.

Områdets huvuddrag: Grundämnena yttrium, erbium, terbium och ytterbium upptäcktes i slutet av 1700-talet i gadolinit från Ytterby gruva. Ytterligare sällsynta jordartsmetaller utvunna i Ytterby ur mineralet gadolinit är gadolinium, scandium, tulium, lutetium och holmium (uppkallat efter Stockholm).

Gruvan som är ombyggd för oljelagring är ej tillgänglig för besök. Den södra och mycket branta slänten är tillgänglig. På denna finns rester av bergartsmaterial och varphögar sedan brytningsperioden.

Anmärkningar: Området ingår i Länsstyrelsens naturvårdsprogram (objektnummer 87.04). Den internationella materialföreningen ASM satte år 1990 upp en minnesskylt vid gruvan för att markera betydelsen av de grundämnen som upptäckts i dess mineral. Kommunens informationsskylt finns även på platsen.

Referenser

Elfström E, 1976: Geologiskt intressanta objekt i Stockholms län. Länsstyrelsen i Stockholms län. Rapport nr 1976:12.

Länsstyrelsen i Stockholms län, 1983: Naturvårdsprogram för Stockholms län, del 1. Skyddsvärda områden för naturvård och friluftsliv. Naturvårdsenheten, Stockholm.

Länsstyrelsen i Stockholms län, 1996: Naturkatalog för Stockholms län (remissupplaga).

Sundins N: Beskrivning till berggrundskarta över Stockholmstrakten. Sveriges geologiska undersökning, ser. Ba nr 13.